

Republica Moldova
Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

19 august 2015

mun. Chişinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Iulia Sîrcu
Ion Corolevschi, Iuliana Oprea

juducând recursul declarat de reprezentantul BC „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA, avocatul Rusu Dorel, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată a BC „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA împotriva SRL „ZMC-Grup” și Strașnic Alexandru privind transmiterea silită a bunurilor în posesie și evacuarea persoanelor,

împotriva încheierii Curții de Apel Chişinău din 09 iunie 2015, prin care a fost restituită cererea de apel ca depusă tardiv,

C O N S T A T Ă :

La data de 16 martie 2009, BC „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „ZMC-Grup” și Strașnic Alexandru privind transmiterea silită a bunurilor în posesie și evacuarea persoanelor.

În motivarea acțiunii a menționat că, conform contractelor de credit nr. C/06/0011 din 02.11.2006 și 0/06/0010 din 21.12.2006 i-a acordat două credite SRL „ZMC-Grup” în sumă de 710000 lei și respectiv 300000 lei cu rata dobânzii de 20% și 25% anual, termenul final de rambursare fiind la 02 mai 2008 și 21 decembrie 2007. În scopul executării la timp a obligațiilor asumate conform contractelor de credit, SRL „ZMC-Grup” și Strașnic Alexandru a ipotecat în favoarea BC „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA apartamentele nr. 18 de pe str. Pandurilor 62, mun. Chişinău cu suprafața totală de 65,6 m² și bunurile materiale aparținând SRL „Crassula-Com”.

Susțin că SRL „ZMC-Grup” nu respectă condițiile contractelor de credit nominalizate supra și a acumulat o datorie față de BC „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA în sumă de 1777716 lei. Solicită transmiterea silită de la Strașnic Alexandru în beneficiul său a apartamentului nr. 18 din str. Pandurilor 62, mun. Chişinău, cu suprafața de 65,6 m², nr. cadastral 010010710701018, evacuarea tuturor persoanelor și bunurilor din imobilul menționat, încasarea din contul SRL „ZMC-Grup” a datoriei în mărime de 425110,34 lei și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chişinău din 02 aprilie 2014, acțiunea BC „Mobiasbanca Groupe Societe” SA a fost respinsă ca neîntemeiată.

La data de 30 aprilie 2014, reprezentantul BC „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA, avocatul Rusu Dorel a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Centru, mun. Chişinău din 02 aprilie 2014.

Prin încheierea Curții de Apel Chişinău din 05.06.2014, în temeiul art. 368 CPC nu s-a dat curs apelului, fiindu-i fixat apelantei un termen până la 16.07.2014 pentru

înlăturarea neajunsurilor.

Reprezentantul apelantei BC „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA, avocatul Rusu Dorel a înlăturat neajunsurile stabilite în încheierea Curții de Apel Chișinău din 05.06.2014, astfel la data de 01.07.2014 a achitat taxe de stat, iar la 16.07.2014 a depus apel motivat (f.d. 71, 72, voi. II).

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 19 februarie 2015 s-a restituit apelul BC „Mobiasbanca Groupe Societe” SA cu toate actele anexate, deoarece cererea de apel a fost depusă de o persoană care nu este în drept să declare apel.

La data de 09 martie 2015 având împuterniciri, reprezentantul BC „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA, avocatul Rusu Dorel a declarat recurs împotriva încheierea Curții de Apel Chișinău din 19 februarie 2015.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 25 martie 2015, recursul declarat de reprezentantul BC „Mobiasbanca Groupe Societe” SA a fost respins.

La data de 27 martie 2015 reprezentantul BC „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA, avocatul Rusu Dorel a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 02 aprilie 2014, solicitând repunerea în termen a apelului, admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care să fie dispus transmiterea silită în posesia BC „Mobiasbanca Groupe Societe” SA bunul imobil cu nr. cadastral 010010710701018, situat în mun. Chișinău, str. Pandurilor 62, ap. 18, care aparține cu drept de proprietate intimatului Strașnic Alexandru pentru comercializarea lui ulterioară, cu evacuarea concomitentă din imobilul a tuturor persoanelor și bunurile acestora și încasarea din contul lui Strașnic Alexandru a cheltuielilor de judecată.

În motivarea apelului a indicat că, prima instanță a interpretat eronat circumstanțele de fapt și drept, iar în consecință a emis o hotărâre neîntemeiată. Potrivit art. 1236 alin. (1) CC RM, prin contractul de credit bancar, o bancă (creditor) se obligă să pună la dispoziția unei persoane (debitor) o sumă de bani (credit), iar debitorul se obligă să restituie suma primită și să plătească dobânda și alte sume aferente prevăzute de contract, iar art. 1240 alin. (1) CC RM, părțile pot conveni asupra constituirii unor garanții reale (gaj), personale (fidejusiune) sau a unor alte garanții uzuale în practica bancară. Garanțiile au menirea de a diminua riscul pierderii ce rezultă pentru creditor din imposibilitatea debitorului de a rambursa creditul contractat. Instanța prin hotărâre a dat o apreciere eronată conceptului de garanție, întrucât aceasta concluzionează că creditorul are dreptul de a solicita rambursarea doar de la SRL „ZMC-Grup”, adică doar debitorul este obligat la rambursarea creditului. Menționează faptul că valorificarea creanțelor din contul bunurilor gajate reprezintă un drept al creditorului, însă instanța prin hotărârea a omis să concluzioneze că există și o obligație a debitorului gajist de răspundere față de creditor. În continuare, instanța citează prevederile art. 454 și 495 CC al RM, concluzionând că coraportul de drept accesoriu a gajului încetează în cazul stingerii obligației principale și luând în considerație hotărârea Curții de Apel Economice privind lichidarea debitorului, rezultă că, creditorul nu are temei de drept de a solicita satisfacerea creanțelor sale din contul SRL „ZMC-Grup”.

Conchide că, normele legale se analizează și se interpretează în ansamblu și nu selectiv. Astfel, instanța a omis să examineze prevederile art. 643 alin. (4) CC RM, care stipulează că în cazul stingerii obligației principale, fidejusiunea, gajul și alte drepturi accesorii încetează în măsura în care nu subzistă interese justificate ale terților.

Prin urmare, în cazul în care creditorul are probe concludente privind existența unor obligații asumate, chiar dacă obligația principală este stinsă, ceea ce nicidecum nu presupune că este achitată, debitorul gajist nu poate fi scutit de răspundere legală. În speța s-a demonstrat cu certitudine că, creanța debitorului SRL „ZMC-Grup” nu a fost achitată față de bancă. Un factor nu mai puțin important este faptul că debitorul gajist este și proprietarul bunului gajat și administratorul companiei. Astfel, acesta nu poate fi scutit de la răspundere pentru obligațiile neexecutate. Totodată, instanța eronat indică că, acțiunea băncii este lipsită de suport probator pe motiv că a fost emisă hotărârea Curții de Apel Economice privind lichidarea companiei și este absolut eronat să concluzioneze lipsa de temei a unei acțiuni pe seama unei decizii care are alt obiect de examinare. În speța în cauză, obiectul acțiunii este răspunderea debitorului gajist pentru obligațiile asumate conform contractului de gaj, pe când hotărârea Curții de Apel Economice, pusă în discuție, are drept obiect solvabilitatea debitorului.

Astfel, probele ce trebuie administrate în procesul în cauză sunt: contractul de credit încheiat cu banca; creanțele nerambursate și contractul de ipoteca semnat de debitorul ipotecar. Reieșind, din conținutul contractului de ipotecă încheiat între BC „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA și Strașnic Alexandru, consideră că instanța urma să pună la bază motivării hotărârii prevederile art. 643 alin. (4) CC RM și art. 28 lit. a) al Legii cu privire la ipotecă care prevede expres faptul că ipoteca încetează în cazul satisfacerii obligației garantate cu ipotecă, iar în cauza respectivă nicidecum nu se atestă situația rambursării creanțelor, astfel debitorul ipotecar urma să răspundă pentru obligațiile asumate prin contractual de ipotecă.

Mai mult ca atât, instanța nu a examinat cu atenție prevederile legislației care reglementează raportul juridic dintre creditor și debitorul gajist prin prisma situației insolvabilității invocate. Și anume, art. 181 din Legea insolvabilității, prevede expres că degrevarea de obligații a debitorului nu atrage degrevarea de obligații a fidejuratorului sau a codebitorului principal. De altfel, instanța urma să facă o deosebire de calitate debitorului și calitatea debitorului gajist inclusiv, situația solvabilității acestuia. Conform prevederilor legale, imobilul aparținând lui Strașnic Alexandru nu poate fi inclus în masa debitoare a SRL „ZMC-Grup”. Din cele menționate rezultă că, imobilul gajat poate fi urmărit doar ca urmare a înaintării unei acțiuni civile împotriva debitorului gajist - Strașnic Alexandru, iar examinarea acțiunii respective nu poate avea nici o tangență cu intentarea sau finisarea unui proces de insolvabilitate în privința persoanei juridice a cărei datorie a fost garantată, prin acest imobil. Or, în cazul în care BC „Mobiasbanca Groupe Societe Generale” SA ar fi obligată sa-și valorifice creanțele scadente doar ca urmare a adresării către debitor, și ar exclude urmărirea bunului imobil în cauză atunci, s-ar leza grav drepturile băncii în calitate de creditor, iar constituirea garanțiilor reale ar fi instrumente ineficiente în beneficiul creditorului. Instanța a decis că creditorul nu se poate adresa cu acțiune către debitorii ipotecari deoarece, obligația este doar a debitorului, invocând în acest sens definiția contractului de credit prevăzută de art. 1236 CC al RM.

Consideră că acest argument al instanței este contrar prevederilor legale și practicii judiciare. Totodată, o omisiune procedurală a instanței este faptul că aceasta, nu s-a expus pe toate capetele de cerere invocate de reclamant dar s-a expus doar asupra transmiterii bunului în posesia creditorului, însă solicitarea privind încasarea datoriei a rămas fără o decizie în acest sens.

Reieșind, din cele invocate anterior BC „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA consideră că instanța de fond nu a examinat minuțios toate circumstanțele de fapt și de drept și după 4 ani a adoptat o hotărâre bazată doar pe o hotărâre judecătorească

emisă anterior care nu este tangențială obiectului acțiunii în cauză, nu a coroborat toate normale de drept material privind obligațiile ce rezultă din contractele de ipotecă, pe când urma să aprecieze toate probele și circumstanțele pe dosar respectând prevederile art. 240 alin. (1) CPC RM. Atrage atenția instanțe de apel că hotărârea din 02.04.2014 a fost atacată de către reprezentantul BC „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA, avocatul Rusu Dorel la data de 30.04.2014, însă în cadrul ședinței din 19.02.2015, adică peste practic 10 luni după depunerea cererii de apel, instanța prin încheierea nr. 2a- 2419/14 a restituit apelantei cererea de apel cu toate actele anexate, deoarece cererea de apel a fost *depusă de o persoană care nu este în drept să declare apel*.

Ulterior, BC „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA a semnat mandatul avocatului Rusu Dorel prin care l-a împuternicit să semneze cererea de apel și să reprezinte interesele băncii la examinarea dosarului.

Invocând prevederile art. art. 277 alin. (1), 279, alin. (1) CC RM, menționează că reprezentantul BC „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA, avocatul Rusu Dorel, depunând cererea de apel în termen de 28 de zile a întrerupt cursul prescripției extensive, iar la data de 25.03.2015 a început să curgă un nou termen, prin urmare consideră cererea de apel ca fiind depusă în termen.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 09 iunie 2015, s-a respins cererea apelantului privind repunerea cererii de apel în termen și a fost restituită cererea de apel apelantei BC „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA, ca fiind depusă tardiv.

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a indicat prevederile art. 369 alin. (1) lit. b) CPC, menționând că BC „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA fără motive întemeiate, a declarat apel cu depășirea termenului legal de 30 de zile, care este un termen de decădere.

Considerând ilegală încheierea instanței de apel, la 24 iunie 2015 și la 31 iulie 2015, BC „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA a contestat-o cu recurs, solicitând admiterea recursului și casarea încheierii Curții de Apel Chișinău din 09 iunie 2015 cu restituirea pricinii spre rejudecare la instanța de apel.

În motivarea cererii de recurs recurentul a invocat că încheierea recurată este ilegală și pasibilă de a fi casată integral, deoarece instanța de apel a emis-o contrar materialelor dosarului, considerând neîntemeiat că circumstanțele cauzei nu atestă admisibilitatea cererii privind repunerea în termen a apelului.

Potrivit art. 426 alin. (3) CPC, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind materialele dosarului în raport cu criticile invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ consideră recursul neîntemeiat și pasibil de a fi respins din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 427 lit. a) CPC, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să-l respingă și să mențină încheierea.

Încheierea recurată este adoptată în conformitate cu normele de drept procedural și cu aprecierea completă a tuturor probelor și a circumstanțelor cauzei – motiv pentru care de către Colegiu este considerată legală și întemeiată.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ consideră că încheierea recurată este adoptată în conformitate cu normele de drept procedural care reglementează acțiunile instanței la acea fază a procesului, pornind de la următoarele.

Potrivit art. 369 alin. (1) lit. b) CPC, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

Pornind de la prevederile normei de drept menționate, Colegiul conchide că instanța de apel corect a restituit cererea de apel apelantei BC „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA, or, aceasta nu a depus cererea de apel în termenul legal de atac.

În conformitate cu prevederile art. 362 alin. (1) și (3) CPC, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel. Repunerea în termen de apel se face de către instanța de apel în cazurile și în ordinea prevăzute de art.116.

Potrivit art. 116 alin. (1) și (3) CPC, persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului.

Analizând circumstanțele speței prin prisma normelor de drept evocate, Colegiul conchide următoarele.

Din materialele dosarului rezultă că hotărârea supusă apelului este din data de 02 aprilie 2014, reprezentantul BC „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA, avocatul Rusu Dorel a depus apel la data de 27 martie 2015, cu încălcarea termenului legal de 30 zile prevăzut de art. 362 alin. (1) CPC al RM, fără a anexa probe ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului.

Dispozițiile art. 362 alin. (3) CPC, constituie o garanție a dreptului de apărare, legiuitorul urmărind că persoanele, care din motive întemeiate au omis termenul de apel, pot fi repuse de către instanța de apel, în baza cererii.

Totodată, Colegiul conchide că repunerea în termen nu poate fi dispusă decât în cazul în care partea și-a exercitat dreptul la acțiune înainte de împlinirea termenului de 30 de zile, calculat din ziua în care a cunoscut sau trebuia să cunoască încetarea motivelor care justifică depășirea termenului de procedură.

Colegiul apreciază critic și, nu reține ca întemeiat argumentul invocat de către recurentul-apelant, conform căruia, depunând cererea de apel la data de 30.04.2014, a întrerupt cursul prescripției extensive, iar începând cu data de 25.03.2015 a început să curgă un nou termen, invocând în acest sens prevederile art. art. 277 alin. (1), 279, alin. (1) CC; în acest sens, Colegiul reține și conchide că, acest argument nu este relevant speței în cauză, or potrivit art. 362 alin. (2) CPC, termenul de apel se întrerupe prin decesul participantului la proces care avea interes să facă apel sau prin decesul mandatarului căruia i se comunicase hotărârea. În astfel de cazuri, se face o nouă comunicare la locul deschiderii succesiunii, iar termenul de apel începe să curgă din nou de la data comunicării hotărârii. Pentru moștenitorii incapabili și pentru cei limitați în capacitatea de exercițiu sau pentru cei dispăruți fără urmă termenul curge din ziua în care se numește tutorele sau curatorul. Mai mult, cererea de apel din 30.04.2014 a fost depusă de o persoană care nu era în drept să declare apel, aceasta fiind restituită de instanță.

Colegiul apreciază ca justă concluzia instanței de apel conform căreia, argumentele apelantului contravin prevederilor art. 362 alin. (1) CPC și nu pot fi considerate în temeiul art. 116 CPC ca motive întemeiate care ar justifica depășirea termenului de procedură.

La caz, Colegiul notează că, o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul articolului 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, avînd în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea apelului ar împiedica rămînerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise în instanța de fond și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor

juridice. În hotărîrea CEDO pronunțată în cauza *Ponomaryov vs Ucraina* (3 aprilie 2008), Curtea Europeană a notat că, deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărîri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși, reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrînge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

Curtea a admis că revine în primul rînd instanțelor interne să decidă asupra repunerii în termen de introducere a căii ordinare de atac, dar ele nu se bucură de o marjă de apreciere nelimitată. Instanțele sunt obligate să indice motivele pentru care au acceptat repunerea în termen. Un asemenea motiv ar putea fi, spre exemplu, necomunicarea hotărîrii luate în proces de către autoritățile competente ale statului. Chiar și atunci, totuși, indică Curtea, posibilitatea repunerii în termen nu ar fi nelimitată, dată fiind obligația părților de a se interesa, la intervale rezonabile, de stadiul procesului de care ele au cunoștință. În toate cazurile, instanțele interne ar trebui să verifice dacă motivele de repunere în termen ar putea justifica o ingerință în principiul autorității de lucru judecat.

Reglementări similare au fost statuate de către Înalta Curte și în cauzele *Ceachir vs Moldova*, *Popov vs Moldova* și *Melnic vs Moldova*, în care s-a menționat că prin neaducerea vre-unui motiv pentru prelungirea termenului de depunere de către parați a unui act procedural, instanțele judecătorești naționale au încălcat drepturile reclamanților la un proces echitabil.

În acest context, argumentele invocate de reprezentantul BC „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA, avocatul Rusu Dorel nu se încadrează în temeiurile de casare a încheierii recurate.

În această ordine de idei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ constată netemeinicia motivelor invocate de către recurent în cererea de recurs.

Ținînd cont de cele expuse și în temeiul art. 427 lit. a) CPC al RM, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Se respinge recursul declarat de reprezentantul BC „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA, avocatul Rusu Dorel.

Se menține încheierea Curții de Apel Chișinău din 09 iunie 2015, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată a BC „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA împotriva SRL „ZMC-Grup” și Strașnic Alexandru privind transmiterea silită a bunurilor în posesie și evacuarea persoanelor.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecători

Ion Corolevschi

Iuliana Oprea